

CİNSEL SAĞLIK EĞİTİMİNİN SAĞLIK İLE İLGİLİ FARKLI BÖLÜMLERDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN GEBELİKTE CİNSEL MİTLERİNE ETKİSİ

THE EFFECT OF SEXUAL HEALTH EDUCATION ON SEXUAL MYTHS DURING PREGNANCY AMONG STUDENTS FROM DIFFERENT HEALTH DEPARTMENTS

Elif DAĞLI¹, Feyza AKTAŞ REYHAN²

¹ Öğr. Gör. Dr. Çukurova Üniversitesi Abdi Sütcü Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Adana

² Arş. Gör. Dr. Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Kütahya

Özet

Giriş: Bütüncül bir yaklaşımla bakım verilebilmesi için gebelikte cinsel sağlığın değerlendirilebilmesi önemlidir. Gelecekte sağlık danışmanlığı yapacak öğrencilerin gebelikte cinselliğe yönelik inanç ve tutumları bilinmeli ve bakımının önündeki engellerden biri olan cinsel mit algılarının değiştirilmesi gerekmektedir. Bu çalışma, cinsel sağlık eğitiminin sağlık alanında farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin gebelikte cinsel mitler üzerine etkisinin olup olmadığını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Bu araştırma ön-test ve son-test karşılaştırmalı yarı deneysel tipte bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini Gebelik ve Doğum seçmeli dersini alan 140 öğrenci, örneklemini çalışmaya gönüllü katılmayı kabul eden 126 öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilere 4 oturumda toplam 10 saatlik gebelikte cinsel sağlık eğitim verilmiştir. Cinsel sağlık eğitimi öncesi tanıtıcı bilgi formu ve Gebelikte Cinsel Mitler Ölçeği ile veriler toplanmıştır. İstatistiksel analizler (frekans analizleri, bağımsız gruplar için *t* testi, bağımlı gruplar *t* testi ve Kruskal-Wallis H testi) IBM SPSS 24 paket program kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular: Araştırmanın bulgularına göre, cinsiyet, aile eğitim düzeyi, aile tipi faktörlerine göre gebelikte cinsel mitler ölçeğinin ön-test ve son-test puan ortalamalarında öğrenciler arasında anlamlı bir fark olmadığı, ancak verilen eğitimin yanlış inanışları azalttığı tespit edilmiştir.

Sonuç: Sonuç olarak, araştırmamızda öğrencilerin çoğunluğunun, gebelikte cinsellikle ilgili mitlere inanışın yaygın olduğu saptanmıştır. Buna karşın cinsellikle ilgili gençlere verilecek eğitimin, gençlerde yanlış inanışları, tabuları, önyargıları azaltabileceği belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Gebelikte cinsel mitler, cinsel sağlık eğitimi, gebelikte cinsellik, öğrenci.

Abstract

Introduction: It is important to evaluate sexual health during pregnancy to provide care with a holistic approach. The beliefs and attitudes of the students who will provide health counseling in the future towards sexuality during pregnancy should be known and the perception of sexual myth, which is one of the barriers to their care, should be changed. This study was carried out to determine the effect of sexual health education on sexual myths during pregnancy given to students studying in different health departments.

Method: A pretest-posttest quasi-experimental research design was used in the study. The population of the study consisted of 140 students who had taken the Pregnancy and Birth elective course, and the study sample included 126 students who agreed to participate in the study. The students were given a total of 10 hours of education on sexual health during pregnancy in 4 sessions. Data were collected before the sexual health education by using a personal information form and the Sexual Myths during Pregnancy Scale. Statistical analyses (frequency analysis, *t* test for independent groups, dependent groups *t* test and Kruskal-Wallis H test) were conducted on the IBM SPSS 24 software package.

Results: According to the findings of the study, it was determined that there was no significant difference between the mean scores of the students from the pre-test and post-test application of the sexual myths during pregnancy scale in terms of gender, the level of family education, and family type factors, but that the education given reduced false beliefs.

Conclusion: As a result, in our study, it was determined that most of the students believed in myths about sexuality during pregnancy. On the other hand, it has been determined that the education to be given to young people about sexuality can reduce false beliefs, taboos and prejudices in young people.

Keywords: Sexual myths during pregnancy, sexual health education, sex during pregnancy, student.

ORCID ID: E.D. 0000-0002-4608-8904; F.A.R. 0000-0002-7927-2361

Sorumlu Yazar: Elif DAĞLI, Çukurova Üniversitesi Abdi Sütcü Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu 01330 Balcalı, Adana/Türkiye **E-mail:** elifarik90@gmail.com

Geliş tarihi/ Date of receipt: 11.02.2022

Kabul tarihi / Date of acceptance: 21.03.2022

GİRİŞ

Cinsellik, bireyin genel iyilik halinin ayrılmaz bir ögesidir. Cinselliğin yaşam kalitesinin artırılması ve sürdürülmesi üzerine önemli etkileri bulunmaktadır (1). Duyguların, inançların, değerlerin, tutumların, davranışlarının yanı sıra cinsellik bireyin içinde yaşadığı toplumun da şekillendirdiği bir kavramdır (2).

Cinsel sağlık, sadece hastalığın olmaması değil, cinselliğe ilişkin duygusal, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden iyilik halidir. Cinsel sağlık için, cinsel deneyimin olumlu ve saygılı yaklaşımla, şiddet ve zorlamadan uzak, keyifle ve güvenle yapılması gerekmektedir (1, 3). Bireylerin çeşitli sebeplerle cinsel sağlıkları olumsuz etkilenebilir (4). Çiftler özellikle de gebelik döneminde ortaya çıkan fizyolojik ve psikolojik sebeplerle bebeğine zarar verme endişesinden dolayı cinsel birliktelikten kaçınabilmektedir (5, 6). Bilen-Sadi ve Aksu yapmış olduğu çalışmada (2016) gebelerin %42.9'u ve eşlerinin %44.8'i gebelikte cinsel ilişkiyi güvenli bulmadıklarından ve kadınların %46.7'si gebelikte cinsel ilişkiden korktuğundan bahsetmektedir (7). Bununla birlikte Koyun yapmış olduğu çalışmada (2012), gebelerin %59'unun gebelikte cinsel birlikteliğin bebeğine zarar vereceği endişesi olduğunu belirtmektedir (8). Oysaki sağlıklı gebelik süresince gebe ve eşi doğumun dört hafta öncesine kadar cinsellik yaşayabilirler (9, 10). Çiftlerin gebelikte cinsel yaşamla ilgili sağlık çalışanından bilgi almamış olması çiftlerde yanlış düşüncelere neden olabilmektedir (11).

Sağlık profesyonellerin cinsel sağlık sorunlarını tespit etme ve çözümünde danışmanlık yapma sorumlulukları vardır (12). Fakat sağlık çalışanlarının bakım verdiği bireylerin cinselliğe dair danışmanlık gereksinimlerini göz ardı ettiği bildirilmiştir (13). Cinsel sağlık sorunlarının tespit edilmesini cinsel mitler de engelleyebilmektedir (14). Cinselliğin konuşulmayıp, tabu olduğu toplumlarda söylentiler ve abartılı yorumlar

cinsel mitlere dönüşmektedir (15). Yapılan çalışmalarda sağlık profesyonellerin ve gelecekte sağlık danışmanlığı yapacak olan sağlık bölümü öğrencilerin cinsel mitlerinin yüksek olduğu bildirilmiştir (14, 16, 17). Özdemir ve Yılmaz (2020) sağlık personellerinin cinsel mitler ölçeği puan ortalamasını 77.26 ± 16.71 olarak tespit etmiş ve cinsel mit düzeyinin ortalamasının üzerinde olduğundan bahsetmektedir (16). Dağlı ve Aktaş-Reyhan (2021) çalışmasında sağlık bölümü öğrencilerin cinsel mit ölçek puanının 61.62 ± 17.59 , Vefikuluçay Yılmaz ve arkadaşları ise (2020) hemşirelik öğrencilerin cinsel mit ölçek puanının 65.86 ± 22.11 tespit etmiş ve öğrencilerin cinsel mitlerinin olduğundan bahsetmektedir (14, 17). Benzer diğer bir çalışmada Yılmaz ve Karataş (2018) hemşirelik öğrencilerinin yarısından fazlasının cinsel mitlerinin olduğunu belirtmektedir (18). Sağlık profesyonellerinin cinsel mitleri sadece kendilerinin sağlığını etkilemekle kalmayıp, bakım verdiği bireylerin cinselliğini değerlendirmeye ve konuşmalarına engel olabilirler. Bu durum bakım kalitesini etkileyebilir (16). Ayrıca, çiftler gebelikte cinselliği etkileyen mitler nedeniyle, uzun vadede cinsel aktivitede azalmaya karşı savunmasız kalabilirler (19).

Bakımın bütüncül olması için gebelikte cinsel sağlığın değerlendirilmesi önemlidir (13). Gelecekte sağlık danışmanlığı yapacak öğrencilerin gebelikte cinselliğe yönelik inanç ve tutumları bilinmeli ve cinsel mitlerinin değiştirilmesi gerekmektedir (16). Bu çalışmanın amacı, cinsel sağlık eğitiminin sağlık ile ilgili farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin gebelikte cinsel mitlerine etkisini değerlendirmektir.

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırmanın Tasarımı

Araştırma yarı deneysel tipte olup, ön-test ve son-test karşılaştırma yapılmıştır. Çalışma, bir devlet üniversitesi meslek yüksekokulunda

farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerle 17.11.2021-12.01.2022 tarihleri arasında yapılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni Gebelik ve Doğum seçmeli dersini alan 140 öğrenciden, örnekleme ise araştırmaya gönüllü katılan 126 öğrenciden oluşmuştur. Çalışmaya bu dersi alan bütün öğrenciler davet edilmiştir. Öğrencilerden beşi çalışmaya katılmak istememiştir, dokuzu ise derslerin tamamına katılmadıkları için çalışma dışı bırakılmıştır. Çalışmaya gebelik ve doğum seçmeli dersini alan ve gönüllü katılmak isteyen öğrenciler çalışmaya dâhil edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmanın yapılabilmesi için, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 05.11.2021 tarihli 116/77 sayılı karar ile etik kurul onayı, Yüksekokul Müdürlüğü'nden 15.11.2021 tarih ve 242129 sayılı karar ile kurum izni, ayrıca araştırmacı tarafından çalışma hakkında bilgi verilerek öğrencilerin araştırmaya gönüllü katılmaları konusunda yazılı ve sözlü onamları alınmıştır.

Araştırmanın Veri Toplama Formları

Araştırmanın verileri, Tanıtıcı Bilgi Formu ve Gebelikte Cinsel Mitler Ölçeğiyle (GCMÖ) toplanmıştır. Veriler yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Öğrencilerin anketi doldurma süreleri yaklaşık 10 dakika sürmüştür.

Tanıtıcı Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ve cinsel sağlık üzerine düşüncelerini belirlemeye yönelik 12 sorudan oluşmaktadır.

Gebelikte Cinsel Mitler Ölçeği

Gebelikte cinsel mitleri ölçmeye yönelik bu ölçek Salcan ve Gökyıldız tarafından 2020 yılında geliştirilmiştir. Beşli likert tipinde (1=kesinlikle katılmıyorum 5=tamamen katılıyorum) 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçeğin gebelik ve cinsellik (madde 1, 2, 3, 4, 5), bebeğe ilişkin endişe (madde 6, 9, 10, 12, 14, 15), cinsiyet/cazibe

(madde 7, 8, 11, 13, 20) ve gebeliğe ilişkin endişe (madde 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 25) olmak üzere dört alt boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin kesme noktası bulunmamaktadır.

Ölçek puanının artması gebelikte cinsel mitlerin arttığı şeklinde yorumlanmaktadır. Salcan ve Gökyıldız Sürücü, gebelerle yaptığı çalışmada ölçeğin cronbach's alpha değerini 0.94 bildirmiştir. Öğrencilerle yapılan bu çalışmada ise cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0.89 tespit edilmiştir (20).

Verilerin Değerlendirilmesi

Veri toplama sırasında öğrencilerin formların üzerine isim yazmayıp sadece okul numaralarını yazmaları sağlanmıştır. Cinsel sağlık eğitimi öncesi veriler tanıtıcı bilgiler formu ve GCMÖ ile toplanmıştır. Eğitim sonrası GCMÖ ile veriler tekrar toplanarak, ön test ve son test formlar birleştirilmiştir.

Çalışmaya gönüllü katılmak isteyen 126 öğrenciye, cinsel kimlik gelişimi, cinsel sağlık sorunları, gebelikte cinsellik, cinsiyet/cazibe, bebeğe ve gebeliğe dair endişe gibi konularını içeren toplamda 10 saatlik bir eğitim verildi. Eğitimler öğrencilerin derslerinin olmadığı saatlerde dört oturumda verildi.

İstatistik analizleri IBM SPSS 24 programı ile yapılmıştır. Bulgular, tanımlayıcı istatistikler ve frekans tabloları ile gösterilmiştir. İkili karşılaştırmalarda gruplar arası karşılaştırmalar bağımsız gruplar için *t* testi ile grup içi karşılaştırmalar ise bağımlı gruplar için *t* testi ile yürütülmüştür. Ayrıca parametrik olmayan yöntemlere uygun şekilde analizler de yapıldı. Bağımsız üç veya üçten çok gruplar için ölçüm değerlerinin karşılaştırılması için "Kruskal-Wallis H" test (χ^2 -tablo değeri) yürütülmüştür. İki grup olduğu durumda ise Mann-Whitney U testi yürütülmüştür.

BULGULAR

Araştırmanın örneklemini yaşları 18 ile 28 (Ort. = 20.70 ±1.63) arasında değişen toplam 126 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcıların en yüksek oranda 76'sı (%60.3)

kadın, 67'si (%53.2) ikinci sınıf, 41'i (%32.5) terapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencisidir. Öğrencilerin anne ve baba eğitim düzeyleri değerlendirildiğinde, annelerde en yüksek oranı (%32.5) okuryazarların oluşturduğu, babalarda en yüksek oranı (%34.9) ise ortaokul mezunlarının oluşturduğu görülmektedir. Katılımcıların 66'sı (%52.4) gelirini giderine denk olarak ifade etmiştir. 101 (%80.2)

katılımcı çekirdek aile üyesi olduğunu iletmıştır. Elde edilen bulgular öğrencilerin 32'si (%25.4) cinsel sağlık bilgi düzeyini yeterli olduğunu, 85'i (%67.5) cinsel sağlık dersinin zorunlu olması gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca 78 (%61.9) öğrenci cinsel sağlık eğitiminin sağlık profesyonelleri tarafından verilmesi gerektiğini ifade etmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri ile Cinsel Sağlık Eğitimine Dair Görüşlerine İlişkin Bulgular

Değişkenler (n=126)		n	%
Cinsiyet	Kadın	76	60.3
	Erkek	50	39.7
Sınıf	1. sınıf	59	46.8
	2. sınıf	67	53.2
Bölüm	Tıbbi Hizmetler ve Teknikleri Bölümü	30	23.8
	Dişçilik Hizmetleri Bölümü	31	24.6
	Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü	41	32.5
	Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü	24	19.0
Anne Eğitim Düzeyi	Okur-yazar değil	21	16.7
	Okur-yazar	41	32.5
	İlköğretim	27	21.4
	Ortaöğretim	28	22.2
Baba Eğitim Düzeyi	Lisans ve üzeri	9	7.1
	Okur-yazar	27	21.4
	İlköğretim	40	31.7
	Ortaöğretim	44	34.9
Gelir Durumu	Lisans ve üzeri	15	11.9
	Gelir giderden düşük	48	38.1
	Gelir gidere denk	66	52.4
Aile Tipi	Gelir giderden yüksek	12	9.5
	Çekirdek aile	101	80.2
Cinsel sağlık bilgi düzeyini yeterli bulma	Geniş aile	25	19.8
	Evet	32	25.4
Cinsel sağlık dersi zorunlu olmalı mı?	Kararsız	59	46.8
	Hayır	35	27.8
	Evet	85	67.5
Cinsel sağlık eğitimini kim vermeli?	Kararsız	29	23.0
	Hayır	12	9.5
	Aile	8	6.3
Hepsi	Öğretmen	24	19.0
	Sağlık Profesyonelleri	78	61.9
	Hepsi	16	12.7

Sütun yüzdesi alınmıştır

GCMÖ ve alt boyutlarının ön-test, son-test puan ortalaması, standart sapma, en düşük ve en yüksek değerleri incelenmiştir. Tablo 2'den

de izlenebileceği gibi ölçek toplam puanının ön test ortalaması 73.48±6.00, son test ortalaması ise 30.25±5.32 olarak hesaplanmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Gebelikte Cinsel Mitler Ölçeği Toplam ve Alt Boyutları Ön-Test Son-Test Puan Ortalamaları

Ölçek Alt Boyutları	En Düşük	En Yüksek	Ort.	SS
Gebelik ve cinsellik*	10.00	20.00	14.43	2.05
Bebeğe ilişkin endişe*	14.00	26.00	20.04	2.15
Cinsiyet/cazibe*	10.00	19.00	14.55	1.45
Gebeliğe ilişkin endişe*	18.00	31.00	24.46	2.39
GCMÖ-Toplam*	53.00	90.00	73.48	6.00
Gebelik ve cinsellik**	5.00	10.00	5.46	1.22
Bebeğe ilişkin endişe**	7.00	14.00	8.48	1.72
Cinsiyet/cazibe**	5.00	10.00	5.87	1.22
Gebeliğe ilişkin endişe**	8.00	16.00	10.45	2.67
GCMÖ-Toplam**	25.00	50.00	30.25	5.32

* Ön test, ** Son test SS: Standart Sapma

GCMÖ ve alt boyutlarının ön-test ve son-test puanlarının ortalamaları arasında ilişkinin anlamlı olup olmadığını değerlendirmede, bağımlı gruplarda t testi yapılmıştır. Test sonucunda hem ölçek hem de

alt boyutlara ait son test puan ortalamaları anlamlı olarak daha düşük olduğunu göstermektedir ($p < .001$). Bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin Gebelikte Cinsel Mitler Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Ön-Test Son-Test Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek Alt Boyutları	Ölçümler	Ort.	SS	Fark	t	p
Gebelik ve cinsellik	Ön test	14.43	2.05	8.97	41.38	.000
	Son test	5.46	1.22			
Bebeğe ilişkin endişe	Ön test	20.04	2.15	11.56	46.96	.000
	Son test	8.48	1.72			
Cinsiyet/ Cazibe	Ön test	14.55	1.45	8.68	49.77	.000
	Son test	5.87	1.22			
Gebeliğe ilişkin endişe	Ön test	24.46	2.39	14.01	44.35	.000
	Son test	10.45	2.67			
GCMÖ-Toplam	Ön test	73.48	6.00	43.22	55.77	.000
	Son test	30.25	5.32			

SS: Standart Sapma t: Bağımlı gruplar için t testi değeri

GCMÖ toplam puan ve alt boyutlarının ön ve son-test puan ortalamalarında katılımcıların cinsiyetleri ile anlamlı bir farklılaşmayı değerlendirmek için yürütülen bir

dizi bağımsız gruplar için t testi sonucunda, cinsiyetler arasında farkın anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p > .05$) (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin Ön-Test Son-Test Gebelikte Cinsel Mitler Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete göre Karşılaştırılması

Ölçek Alt Boyutları	Cinsiyet	n	Ort.	S	% 95 Güven Aralığı		t	p
					Alt Sınır	Üst Sınır		
Gebelik ve cinsellik*	Kadın	76	14.45	2.22	-.69	.79	.127	.899
	Erkek	50	14.40	1.77				
Bebeğe ilişkin endişe*	Kadın	76	20.01	2.01	-.84	.71	-.170	.865
	Erkek	50	20.08	2.36				
Cinsiyet/ Cazibe*	Kadın	76	14.51	1.50	-.61	.44	-.327	.744
	Erkek	50	14.60	1.39				
Gebeliğe ilişkin endişe*	Kadın	76	24.42	2.43	-.96	.77	-.227	.821
	Erkek	50	24.52	2.35				
GCMÖ-Toplam *	Kadın	76	73.39	5.61	-2.38	1.97	-1.106	.271
	Erkek	50	73.60	6.61				

t: Bağımsız gruplar için t testi değeri

Tablo 4. (Devamı) Öğrencilerin Ön-Test Son-Test Gebelikte Cinsel Mitler Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete göre Karşılaştırılması

Ölçek Alt Boyutları	Cinsiyet	n	Ort.	S	% 95 Güven Aralığı		t	p
					Alt Sınır	Üst Sınır		
Gebelik ve cinsellik**	Kadın	76	5.25	.64	-96	-.10	-2.437	.016
	Erkek	50	5.78	1.73				
Bebeğe ilişkin endişe**	Kadın	76	8.34	1.55	-96	.28	-1.077	.283
	Erkek	50	8.68	1.95				
Cinsiyet/ Cazibe**	Kadın	76	5.70	.99	-86	.01	-1.919	.057
	Erkek	50	6.12	1.48				
Gebeliğe ilişkin endişe**	Kadın	76	10.54	2.60	-75	1.18	.450	.654
	Erkek	50	10.32	2.80				
GCMÖ-Toplam**	Kadın	76	29.83	3.98	-2.99	.85	-.187	.852
	Erkek	50	30.90	6.88				

* Ön test, ** Son test, t: Bağımsız gruplar için t testi değeri

Öğrencilerin anne-baba eğitim düzeylerine göre, GCMÖ ön-test ve son-test puan ortalamalarında farkın anlamlı olup olmadığını değerlendirmek için Kruskal-Wallis H testin sonucu, anlamlı bir ilişki olmadığını göstermiştir ($p>.05$). GCMÖ ön-test ve son-

test puan ortalamaları ile katılımcıların aile tipi arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını değerlendirmek üzere yapılan Mann-Whitney U test sonucu, aradaki farkın anlamlı olmadığını göstermiştir ($p < .05$) (Tablo 5).

Tablo 5. Öğrencilerin Ön-Test Son-Test Gebelikte Cinsel Mitler Ölçeği Toplam Puanlarının Anne-Baba Eğitim Düzeylerine ve Aile Tipine göre Karşılaştırılması

	Anne Eğitim Düzeyi	n	Ön-Test					Son-Test				
			Ort.	S	Medyan	IQR	$\chi^2(p)$	Ort.	S	Medyan	IQR	$\chi^2(p)$
GCMÖ-Toplam	Okur-yazar değil	21	76.57	6.28	75	8.5	9.176	30.00	3.65	29	6	1.918
	Okur-yazar	41	73.37	6.97	75	6	(.057)	30.51	5.78	29	6	(.751)
	İlköğretim	27	71.63	6.34	72	9		30.07	5.92	28	5	
	Ortaöğretim	28	72.86	3.67	73	4		29.32	3.58	29	6	
	Lisans ve üzeri	9	74.22	2.59	75	4		33.11	8.49	30	10.5	
Baba Eğitim Düzeyi												
GCMÖ-Toplam	Okur-yazar	27	73.67	5.30	74	5	4.529	30.96	6.02	29	5	7.031
	İlköğretim	40	74.78	7.55	75	5	(.210)	28.78	4.27	29	5	(.071)
	Ortaöğretim	44	72.45	4.73	73	5		30.91	5.83	29	7	
	Lisans ve üzeri	15	72.67	5.78	75	5		31.00	4.60	31	4	
GCMÖ-Toplam	Aile Tipi						$z(p)$		$Z(p)$			
	Çekirdek aile	101	73.40	6.13	74.00	5.00	-605	30.63	5.62	29.00	5.00	-1.583
	Geniş aile	25	73.80	5.57	75.00	3.50	(.545)	28.72	3.59	28.00	6.00	(.113)

χ^2 : Kruskal-Wallis H testi değeri, z: Mann-Whitney U testi değeri

TARTIŞMA

Cinsel eğitim eksikliği ve cinselliğin ailede veya toplumda açıkça konuşulmaması cinsel mitlerin oluşmasına zemin hazırlayan etkenler arasındadır (21). Dolayısıyla kişilerin cinsel sağlığının korunabilmesi ve sürdürülebilmesi için cinsel sağlık eğitimine olan ihtiyaçları giderilmelidir (22). Araştırmamızda yer alan öğrencilerin sadece

%25.4 cinsel sağlık bilgi düzeyini yeterli bulduğunu ve %67.5 öğrenci cinsel eğitimlerinin zorunlu olması gerektiğini söylemiştir (Tablo 1). Doğru ve yeterli cinsel bilgilerin verildiği eğitim programlarına yaşam boyunca ihtiyaç vardır. Yaşamın en önemli süreçlerinden olan, özellikle kadınlar için, gebelik ile cinsellik arasındaki ilişkinin de tarih

boyunca mitler ve tabularla dolu olduğu ve gebelikte cinsel sağlık eğitimine evli çiftler başta olmak üzere, sağlık profesyonelleri, sağlık alanındaki öğrenciler aslında herkes tarafından ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Bu nedenle, cinsel sağlık eğitiminin sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerin gebelikteki cinsel mitlere olan etkilerini belirlemek amacı ile yaptığımız çalışmanın sonuçları cinsel sağlık eğitiminin önemini ortaya koymaktadır.

Eğitim sadece okuryazar olmak değil; yaşamımıza ilişkin doğru ve gerekli bilgileri öğrenmeye yönelik temel hayat kaynağıdır. Gebelikte cinsellik konusundaki yanlış bilgi, inanış ve mitleri ancak nitelikli kişiler tarafından verilen eğitimlerle bertaraf edilebilir. Yapılan literatür taramasında cinsel sağlık eğitiminin yanlış bilgiler, uygulamalar ve mitler üzerine etkilerini değerlendirmeye yönelik pek çok çalışma bulunmaktadır (21, 23). Ancak spesifik ve kapsamlı gebelikte cinsel mitler üzerine verilen eğitimin etkisini inceleyen bir çalışma bulunmamaktadır. Bu konuya dikkat çekmek ve literatürdeki açığı kapatmak istediğimiz çalışmamızda, gebelikte cinsel mitler ölçeği toplam puanının ön test ortalaması 73.48±6.00, son test ortalaması ise 30.25±5.32 olarak bulundu (Tablo 2). Çalışma sonucunda ölçek ortalama puanın düşmesi ile eğitimin öğrencilerin gebelikteki cinsel mitlerini azalttığını görmekteyiz. Cinsel mitlere inanışın devam etmesi (son test puan ortalamasının ölçekten alınacak minimum puan 25'e düşmemesine dayanarak) ise, verilen eğitimin düşünceye ve tutuma hemen yansımayaacağı, öğrencilerin bazılarının dersleri dinlememiş/kaçırılmış olmaları ile açıklanabilir. Literatürdeki cinsel sağlık eğitimlerinin/derslerinin cinsel mitler üzerine etkisini değerlendiren çalışmaların bu çalışmayla benzer sonuçlar gösterdiği, yani verilen cinsel sağlık eğitiminin cinsel mitleri azaltmada etkili olduğu saptanmıştır (21, 23-26).

Gebelikte cinselliğe çoğunlukla fetüs ve/veya anneye zarar verebileceği, abortusa veya erken doğuma neden olabileceği

düşüncesiyle olumsuz bir algı vardır. Fakat gebeliğin fizyolojisi cinsel yaşantıyı etkilememekte ve cinsel birlikteliğin gebelik üzerine olumsuz etkileri bulunmamaktadır (9, 10). Bu bilimsel gerçekliklere rağmen cinsel mitlerin varlığı sebebiyle çiftler gebelikte cinsellikten kaçınmaktadırlar (11). İran'da bir çalışmada cinsiyeti kız olan fetüse sahip gebenin cinsel ilişki yaşamasının zina kabul edildiği; gebenin eşinin menisinin fetüsle temasa geçtiği, fetüsün erkeğin penisini hissettiği ve gebenin bundan utandığı, fetüsün boğulduğu ve hymen zarının zarar gördüğü gibi pek çok nedenlerle hiç cinsel birliktelikte bulunmadıkları bildirilmiştir (27). Afrika ülkelerinde yapılmış araştırmalarda da gebelikte cinsellik yaşamının fetüste zararlı olacağı ve doğum eylemini erken başlatacağı inanışları bireylerde yaygın olarak görülen mitler olarak tespit edilmiştir (22, 28). Araştırmamızda yer alan katılımcıların da, gebelikte cinsel mitler ölçeği "Bebeğe İlişkin Endişe" ve "Gebeliğe İlişkin Endişe" alt boyutu ön test ortalama puanlarının diğerlerinden daha yüksek olduğu saptandı (Tablo 3). Çalışma sonuçlarımızın literatür ile paralel olduğu görülmektedir. Ayrıca verilen eğitim sonrası ön-test ve son-test puan farkının yine iki alt boyutta diğerlerine göre daha fazla olduğu bulundu (Tablo 3). Yani daha fazla sayıda mitlerin öğrenciler tarafından onaylanmadığı tespit edildi. Bu verilen eğitimin, öğrencilerin gebelikte cinselliğe dair mitleri azalttığını ve yanlış düşüncelerini değiştirmede etkili olduğunu göstermektedir.

Kişinin yaşadığı topluma göre şekillenen cinsellik, anne karnında başlayıp yaşam boyu süren ve kişilik, tutum, davranış, duygu, inanç ve fiziksel görünümünden etkilenen bir kavramdır (21). Aile yapısı, arkadaş çevresi, eğitim seviyesi ve yaşadığı kültürel ortamı bireyin cinselliğe yönelik tutum ve davranışlarında etkili olmaktadır (4). Araştırmamızda gebelikte cinsel mitler ölçeğinin ön-test ve son-test puan ortalamalarında katılımcıların cinsiyetleri arasında farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir (Tablo 4). Öz ve arkadaşlarının cinsel sağlık

eğitiminin hemşirelik öğrencilerinde cinsel mitler üzerine etkilerini belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmada ise, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre ön-test ve son-test cinsel mit puanlarının yüksek olduğu bildirilmiştir (24). Öz ve arkadaşlarının sonucuna benzer yapılan diğer çalışmalarda da karşılaşılan bu sonuç, ataerkil toplumlarda ayrıcalıklı yetiştirilen erkeklerin cinselliğe yönelik olumsuz tutum ve davranışlar geliştirebilmesine bağlanabilir (18, 23).

Araştırmamızda gebelikte cinsel mitler ölçeğinin ön-test ve son-test puan ortalamalarında anne ve baba eğitim durumlarına göre, öğrenciler arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir (Tablo 5). Literatürdeki cinsel mitler ölçeği ile yapılan birkaç çalışmada anne-baba eğitim durumuna göre cinsel eğitimin ön-test ve son-test puanları arasında fark olduğu bildirilmiştir (23, 25). Örüklü ve arkadaşları anne-baba eğitim düzeylerinin öğrencilerin cinsel mitlere inanma düzeyini etkilemediğini belirtmiştir (29). Araştırmamızda ayrıca gebelikte cinsel mitler ölçeğinin ön-test ve son-test puan ortalamalarında aile tipine göre, öğrenciler arasında farkın anlamlı olmadığı tespit edilmiştir (Tablo 5). Yapılan diğer çalışmalarda ise, öğrencilerin ön-test ve son-test puanlarının aile tipine göre anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır (23, 24). Araştırmamızın bulgularına göre, cinsiyet, aile eğitim düzeyi, aile tipi faktörlerine göre gebelikte cinsel mitler ölçeğinin ön-test ve son-test puan ortalamalarında öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı, ancak verilen eğitimin yanlış inanışları azalttığı belirlendi.

Çalışmamızın sonuçları, sınırlılıkları dikkate alınarak yorumlanmalıdır. Cinsel yaşam görüşleri sorgulandığı için öğrenciler gerçek olmayan cevaplar vermiş olabilirler. Bu nedenle verilerin güvenilirliği öğrencilerin verdiği bilgilerin doğruluğu ile sınırlıdır. Ayrıca çalışmamızın sonuçları bir devlet üniversitesi meslek yüksekokulu öğrencileriyle sınırlıdır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç olarak, araştırmamızda öğrencilerin çoğunda, gebelikte cinsel mitlerin olduğu saptanmıştır. Öğrencilere verilen eğitimin yanlış inanışları azaltmada etkili olduğu belirlenmiştir. Çalışma sonuçlarımıza göre, eğitimin hayatın temeli olduğu gerçekliğinden yola çıkarak, geleceğin sağlık profesyonelleri olan sağlık bölümü öğrencilerinin gebelikteki cinsel mitlerin farkında olması ve yeterli ve doğru bilgiye ulaşmaları için kadın doğum derslerine gebelikte cinsel sağlık konularının eklenmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi önerilmektedir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek

Herhangi bir mali destek alınmamıştır.

9-10 Mayıs 2022 "1.Uluslararası 1. Ulusal Sivas Ebelik Kongresi" nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKLAR

1. Bilge Ç, Mecdi Kaydırak M, Öner Ö, Balkaya NA. Gebelikte cinsel işlev ve cinsel memnuniyetin değerlendirilmesi. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi. 2021; 9(2):684-693.
2. Bilgin Z, Kömürcü N. Kadın cinselliği ve kanıt temelli yaklaşımlar. Androloji Bülteni. 2016; 18(64):48-55.
3. Esencan TY, Beji NK. Günümüze değin cinsellik konusunda yapılan çalışmaların irdelenmesi. Androloji Bülteni. 2015; 17(63):301-310.
4. Apay SE, Akpınar RB, Arslan S. Öğrencilerin cinsel mitlerinin incelenmesi. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi. 2013; 16(2):96-102.

5. Gümüştay M, Erbil N, Demirbağ BC. Investigation of sexual function and body image of pregnant women and sexual function of their partners, Sexual and Relationship Therapy. 2021; 36(2):296-310.
6. Gökyıldız Ş, Beji Kızılkaya N. The effects of pregnancy on sexual life. J Sex Marital Ther. 2005; 31:201-215.
7. Bilen Sadi Z, Aksu H. Gebelikte eşlerin cinsel yaşamı ve etkileyen etmenlerin incelenmesi Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi. 2016; 19(2):128-138.
8. Koyun A. Gebelikte cinsel fonksiyonların değerlendirilmesi. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2012; 3(3):170-175.
9. Aksoy A, Vefikuluçay Yılmaz D, Yılmaz M. Gebelikte cinsel yaşantıyı neler etkiler? Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi. 2019; 3(1):45-53.
10. Karabulutlu Ö. Effects of pregnancy on women sexuality. Kafkas J Med Sci 2018; 8(Ek1):124-132.
11. Pierrepont C, Polomeno V, Bouchard L, Reissing E. Que savons-nous sur la sexualité périnatale? Un examen de la portée sur la sexopérinatalité-Partie 2. Journal de Gynecologie Obstetrique et Biologie de la Reproduction. 2016; 45(8):809-820.
12. Ataş AN, Bay F, Kabakçı E. Midwife-Focused Approach to Sexual and Reproductive Health Problems in COVID-19 Pandemic. J Educ Res Nurs. J Educ Res Nurs. 2021; 18(Supp1):26-29.
13. Hendry A, Snowden A, Brown M. When holistic care is not holistic enough: The role of sexual health in mental health settings. J Clin Nurs. 2018; 27(5-6):1015-1027.
14. Dağlı E, Aktaş-Reyhan F. Inaccurate knowledge, attitudes, and beliefs of youth about sexuality during pregnancy. Androloji Bülteni. 2021; 23(4):238-243.
15. Oğur P, Utkuallp N, Aydınöğlü N. Sexuality-related beliefs of the students of a school of health. Sürekli Tedavi ve Eğitim Derneği. 2016; 25:13-21.
16. Özdemir Ö, Yılmaz M. Sağlık profesyonellerinin cinsel mitlere inanma durumlarının belirlenmesi. Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi. 2020;4(3):221-232.
17. Vefikuluçay Yılmaz D, Güner Emül T, Uzel A, Değirmenci F, Buldum A, Aksu A, et al. Determination of nursing students' sexual myths. Arc Health Sci Res. 2020; 7(1):8-14.
18. Yılmaz M, Karataş B. Opinions of student nurses on sexual myths; a phenomenological study. Sexuality and Disability. 2018; 36(3):277-289
19. Avcişbay Vurgeç B, Gökyıldız Sürücü Ş. Examining predictive factors of the student midwives' attitudes and beliefs about sexuality during pregnancy within the framework of sexual counseling. ESTUDAM Public Health Journal. 2021; 6(2):93-104.
20. Salcan E, Gökyıldız Sürücü Ş. Development and psychometric evaluation of the attitudes and beliefs scale about sexuality during pregnancy. J Sex Marital Ther. 2020; 46:435-446.
21. Özsoy S, Bulut S. The Effects of the sexual health information course on the sexuality myths of nursing students. Journal of Women's Health Nursing. 2017; 3:54-67.
22. Bouzouita I, Ellouze F, El Kefi H, Chaari I, Cheikh CB, Krir MW et al. Sexuality of the Tunisian pregnant women: Facts between myth and reality. Sexologies. 2018; 27(4):e103-e109.
23. Kartal B. Cinsel sağlık eğitiminin hemşirelik öğrencilerinin cinsel mitlerine etkisi. Androloji Bülteni. 2020; 22:167-71.
24. Öz HG, Yangın HB, Sözer GA. Cinsel sağlık dersinin hemşirelik öğrencilerinin cinsel mitleri üzerine etkisi. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi. 2021; 30(6):400-408.

25. Evcili F, Golbasi Z. Sexual myths and sexual health knowledge levels of Turkish university students. *Sexuality and Culture*. 2017; 21:976-990
26. Aker S, Böke Ö. The effect of education on the sexual beliefs of family physicians, *Int. J. Sex. Heal*. 2016;28(1):111-116.
27. Shojaa M, Jouybari LM, Sanagoo A. Common myths among a group of Iranian women concerning sexual relationships during pregnancy. *Arch Med Sci*. 2009; 5(2):229-232.
28. Aribi L, Ben Houidi A, Mamoudi R, Chaabane K, Guerhazi M, Amami O. Female sexuality during pregnancy and postpartum: about 80 tunisian women. *Tunis Med*. 2012; 90:873–877.
29. Örüklü C, Dağcı DG, Çakmak S. Üniversite öğrencilerinin cinsel mitlere bakış açısı ve ilişkili faktörler. *IGUSABDER*. 2021; 13:71-87.